

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: Ótásbás peitörort 5 kr. Nagobb terjedelmű, mint azelőtt több isbéli hirdetések, alu szent a le g o l o s ó b b á r t.

nyeli Prielle Kornelia asszony 5. endégjateka. ECZEN! SZINHAZ. 16. szám. Szerdán 1876. ápril 26-án adatik: ACSKA NŐK. Domaneu után fordította Feleki Miklós.

Pénteken szinre kerül ANGOT. Felelős szerkesztő: TISZAI DÁNIEL. yilttér.*) póslúni szándékozó csinos külsejű, ki több éven át bank- és keres- en volt, 1876-tól máig államhivatal- salmazva, ajánlkozik mint üzletve- ly natal övezgéhez, visszavonuló ke- gy földirtokoshoz. Nemét és eddigi előéletét illeti, a leg- zörökökből ellátott ajánlatokkal kész es megkeresések kéretnek Mihályi szám alatt Pest posterestante in- 130 5-5

at alatt közlött nem vállal felössé- Szerk.

s legolcsóbb YÖKET hírvesebb gyárakból érek na' kárházal szemben. sylem ertők 3, 4, 5, 6 fájval, esernyők 4.50-tól felébb. akig. s olesó. p- és esernyő van raktárunk. adn másmeu, e szakba vágo grendelések a leggyorsabban 93 4-6

dényre tek. olmány, Jaquettek és ke- választékban és jutányos ivattárban, Budapestben. 7. 8. 10 frt és felebb 10. 12. 15 10. 12. 15-50 10. 12. 15-50 10. 15, 20 frt és felebb 10. 20, 25 10. 35, 40-120 ft. 10. 20, 25-30 10. 20, 20-60 12. 15, 30 frt és felebb 10. 30, 40 legújabb párisi divat sze- és kívánatra minták bér- nti mérték vagy régbib Rozsay fektionair.

szegledutjai 2597-ik számú ház. beltelken 6 lakásra osztva 16 ék helyiségeket és egy csinosan írt kert tartalmaz, 11 hold és 11 óndódi külső földjével együtt, azazon tjkönyvben 5673 h. r. m. oktereknek a vasut által a r. ott részén fekvő, 2 hold 232 □ és majorsági föld a rajta levő együtt szabad kézből ela- és feltételek az eladásnál megbi- sódótmegvondnoknál bármikor eczenben, 1876. évi ápril hó 22. Hódy Gyula csódtömegvondnok. eczenben, a piacr- és székés- sán fekvő g. Dégeaföld háiban 139 2-3 omdjában, 1876.

Nyiregyháza. 1876. ápril 22.

I. Tetszhalott vagy drága nemzetem, és úgy látom, mielőtt fölébrednél, „bölcsoid” és „messiásaid” rád szegezik koporsód fedelét. Azonban aláltságod, — melyből felébrésztani hí őreid az itélet napi harsona hangjával sem voltak képesek, — önhibéd következménye. Ama büntös kö- zöny, melylyel évek óta a közügyek iránt viseltetünk, és azon könnyhívó- ság, melynek folytán egy-egy alánagság után vakon rohanunk, s végre azon hit- telenség, melylyel valódi nagyjaink inté- szavaira nem hallgatva, az igazság megé- rtesése iránt viseltetünk, sodort bennün- ket ezen aláltságba, melynek biztos és kimaradhatatlan következménye a ... végmegsemmisülés!

Midőn előzött egy év és 3 hónap- pal a jelen kormány átvette nemzetünk felett a kormányzatot, feladván 8 éven keresztül vallott — s a tények által hely- lesnek bizonyított — elveit, felhang- zott mindenfelől a hűek és igazak jaj- kiáltása, melyet a nemzet sorsa feletti kétségbeesés sajtol az igaz honfiak ke- beléből.

Mindazok, kik a dolgok logikai kö- vetkezéseit megbirálni nem csak ké- pesek, de azt akarják is s bírálatuk ki- mondására van elég bátorságuk, kimond- ták, hogy egy olyan kormánytól, mely a közbizalom kijátszásával, a nemzeti erkölcs megreméltetésével, — jutott a hatalom polczára, — nem várhatunk semmi jót, semmi üdvöset.

Ezen alkalomból felhangzott hazánk nagy fia Kossuth Lajos jószava is, melyben elítélte a kormány eljárását, s vele együtt elveikhez hűlen többi re- negátokat.

Nem hallgattunk sem a nagy szám- úzott jószavaira, sem azon kevés, de e. v. h. honfiaink szavaira, kik az igaz- ság hangján szólottak a nemzethez. A következők megmutatták, hogy nekik igaz- uok volt s hogy mi nem híven szavuk- ban, nem követve tanácsukat, fel nem ébredvén tetszhalotti álmunkból, öngyil- kosokká leszünk.

A soha eléggé nem kárhoztatható közösgyes alku megkötése után, — mely a magyar nemzetnek annyi millió meg millió károkat okozott, — két dol- log volt, a mi minden hazáját igazán szerető magyar előtt kellett és kell, hogy legfontosabb és a legstírgősebb felada- tok közé tartozzék. Ez, az önálló magyar nemzeti bank és az önálló magyar vámrendszer létesítése.

Önálló nemzeti bank és ön- álló hadsereg nélkül önálló nem- zet még csak nem is képzelhető. Önálló vámrendszer nélkül pedig okserű helyes nemzetgaz- dárszat lehetetlen.

Ezen elvitatatlan igazságot nem mi mondjuk először. Ezt mondta 1861- ben Deák és pártja. Ezt hir- dette 8 éven át Tisza és pártja. Ezt hangsúlyozta hazánk nagy fia Kos- suth folytatosan.

Daczára ezen örök igazságnak, da- czára annak, hogy 8 éven át ő maga is ezt tartotta fő és elengedhetel- len szükségnek nemzetünk felvirágzá-

sára, mit tesz most Tisza Kálmán? Beigazolja az általunk róla kimond- dott itéletet, hogy a ki egyszer felada- tja és éveken át helyeseknek bizonyult elveit, kijátszván a nemzeti közbizalmat, az nem is érdemes többé arra.

Nem! Mert a Tisza-kor- mány helyett, hogy elvéhez híven a magyar nemzeti bank felállítását mindjárt kor- mányra jutásakor azonnal keresztül vitte volna, a hely- lett, hogy az önálló vámrend- szert szintén azonnal létesí- tetette volna, most egy év és 3 hó múlva beleegyeznek kor- mányátarsaival, hogy a közös vámr- rendszer továbbra is fentartassék, az önálló nemzeti bank kérdése pedig bizonytalan időre elha- lasztassék, mely gyarló cselekmény ál- tal felidézett veszedelmé tatózó újrébe bele dobták a félholt nemzetet, melyből, ha csak ezen rázkódás fel nem költi, nem költi fel többé semmi sem.

A miniszterelnökhöz intézett azon ívet, melyen ki van jelentve, hogy az osztrák kormány ajánlatát nem lehet elfogadni, mint az „Egyetértés” hallja, tegnapelőtt estig 95-en irtak alá a szabadelvű párt tagjai közül.

Szegeden, ápril 23-án, bármely más alkotmányos nagykorú nemzeteknek példát adható rendben és komoly méltósággal meg- tartatott négyülés, melyben a város minden rendű és rangú népe pártkülönbség nélkül képviselve volt, tiltakozott a kormányra a közös vámrület alapján megkezdett kereskedelmi alkudozása ellen s egyhangilag hozott hatá- rározatban kimondá: hogy a független magyar jogzatban és külön vámrületnek azonnali fel- állítását minden áron követeli, s országgyűlési követelések becsületbeli kötelességökké teszi, ezen ev keresztülvitelle mellett egész erjök- ből küzdeni, s annak sikeresítését minden tő- lök kitelhető uton és módon előmozdítani.

Az országgyűlés a miniszterek Bécs- ből visszatérteig nem tart ülést.

Minisztertanács tartott tegnapelőtt este, mely három órán át tartott. Mit a „B. C.” jelenti, a kormány megállapodott a fűgő kérdésekben. Tisza, Széll, Simonyi és Wenck- heim miniszterek Bécsbe utaznak és ismét megkezdik az alkudozásokat. A szakelődők ezután nem kísérik a minisztereket.

A kórházakról.

Senki sem tagadta eddigéig, miszerint ezen intézetekben a legszebb alkalom kiálko- zik a betegségek eredete, lefolyásának fürké- szete s észleletére, egyszersmind gyógyításukra nézve mindenféle kísérletek megtételére. Meny- nyit kell ez által a gyógyászatnak nyerne, vi- lágos, mert miként már B a c o igen alaposan megjegyzé, „gyakorlat legjobb mód a termé- szettudományok megtanulására”, s bizonyosan mindenki osztozandik azon nézetben, hogy a gyógyászatban csak az mivelheti magát nagy tökélyre, ki sokat lát, gondolkodása tárgyát szinte kezeivel fogja meg, s a beteg ágyánál tanulja a természet nagy könyvét. És valjon micsoda mód alkalmasabb erre a kórházak- nál? Ott a betegek nyomora megengedi azon próbálatokat, melyeket a természet különben akadályoz, s melyeket előkelők személyeknél alkalmazni senki sem merészt volna. Onnan jönnek tehát a gyógyszerek s műtétek javítá- sai s megerősítősei: a betegségek osztályo- zása s a hullák boncolása, minthogy a kö- zönség jótékony intézeteibe fölvetett betegek holttestemére is tagadhatlan joggal bír.

Merik asszony neveti és biztosít, hogy mindez ostobaság. Egyébiránt tegnap másfelei is hal- lottam, hogy pénzügyeivel nem jó lábon áll, és hogy valamely veszedelést végett törvény- szék elibe kerül.

Valakit megvert; a részleteket nem tudtam kipuhatólni.

Ma reggel nálam volt. Aggódo arczczal lépett be.

— Jó napot! — mondá — csak egy pill- lanatra jövek.

— Neje után kérdésködtém.

— Kérdésem épen alkalomszerűleg jó; éppen szándékom volt, hogy róla beszéljünk.

— Kíváncsi voltam, hogy mi fog most kö- vetkezni, azonban a helyett, hogy megmaga- yarázta volna, hogy mi szándéka volt, egy hosz- sús mesét kezdett elbeszélni Tsekolschikoffról, az F. j. vaspályáról az Urálban, az Uráloról egy újrást tett O-ba és O-ból I-be, én pedig mo- bolyogva azt a megjegyzést tettem, hogy nem épen a legégyenesebb útón jár.

— És te nem tudod a megérkezést ki- várni?

— Igen — válaszoltam — égek a vágy- tól, nód, hogylétérül hallhatni valamit. Ed- dig azonban még egy szót nem szólott róla.

A kórtanodákat (Clinicum) szinte kór- há- zak létesültének köszönhetjük; mert azo- semmi más, mint ezek részei, nem csupán be- tegek ápolásának, hanem egyszersmind orvó- srendvének tanításának szentelve. Ezen kór- tanodai iskolákban szabad s célirányos taní- tású által szoktak, kik az igazság iránt fogé- konyasággal bírnak, ut nyitattik, melyben az elméletből, a betegségek gyakorlati szemléle- tére jutnak; ezek által lepleztetett s szak- kított szét azon tiltakozás s majdnem ál- lathatlan fátyol, melybe a gyógyászat annyi század által burkolva volt.

Az eddig mondottakat mind összevéve, még a későbbi utód is átlátandja, mily közö- nnyel tartozik a gyógyászat a keresztény val- lásnak, midőn emberségi szelleméni fogva kórházakat, melyekből a gyógytan megismer- tésén hasznot húza — alapított, s minden időben s helyen általmába von; s a bonczant — az egyetemes gyógyászat ezen támaszát — megengedé, mert a pogány népnél a bonczó- lás meg vala tiltva. Ha a teremtés legnemesb, s leggyöngédebb tárgyának, t. i. az embernek szigorú vizsgálatra a bölcselőt önismeretre se- gíti, miszerint — ugy szólvá — saját lakában idegen ne legyen, s a teremő bölcsességét ezen kis világban bámulhassa s vizsgálhassa, annál inkább előfordul ezen eset a bonczant- nál, mely a gyógyászat minden részének föl- alapját teszi. Ki ezen ismeret nélkül közele- dik a beteghez, őt gyógyítandó, az szinte oly jól foghat hajót kormányozni s compas nélkül igazgatni; vagy egy bomlott gépet, melynek részét nem ismeri, ismét összehallit. Csak az ezen tudományban járatos orvos ismerheti meg a kór fészakit, s gyógyíthatja azt. . . . egy szóval a bonczant s kórbonczant a gyó- gyászat alapja.

Sok s leggyözegetetlen akadályok voltak, melyek a hullá megnyitásának létrejöttét akadályozták, s sok századon át az emberi test be- tekerkezete áthatatlan homályba volt burkolva. A telser szemlélete, a rothadásnak induló has rozsz szaga, régóta, még a legnyersőbb nem- zetekben is megvitatlan utálatot gerjesztette a holtak iránt. A zsidóknál minden tisztá- latsá- nkat, ki valamely állat, vagy ember holt tetemét megérinté, ily szentölvi tisztu- lásra saját szertartásuk voltak, melyek nem követői halállal büntettek.

Ezen s hasonló törvények által meg volt a zsidóknál tiltva hullákat bonczolni, követke- zőleg a haszon, melyet abból leginkább a gyó- gyászat méríthete, elmaradt.

Nem kevésbé voltak a pogányok ezen előítélettel elfogulva, melyeknél fogva halott test érintése, gyilkolási bűnnel hasonlitta- ték. Babonás hittel ragaszkodva meséikhez, hamar taparíták el halottaikat, hogy édenbe érkezésükben ne bátraltassák, s hol e köte- lességöknek meg nem felelhettek, azt Ceno- taphiumot s expiatiók (engesztelések) által pótolták. Talán a halottak feltámadásának ho- mályos sejtése adott okot a tetemek elmeté- léseinek megakadályozására.

Római törvények hasonlag megtilták a hullák bonczolását.

Dr. K. J.

A kolozsvári tüzvészről

„M. P.” a többek közt ezeket írja, mit jó- nak láttunk közölni:

A mi magát az égést illeti, a következő hivatalos adatok állanak rendelkezésünk al- lá: A tűz 88 házas teket pusztított el. Az épüle- tek száma nincsen még konstatalva, de felül lesz jóval a 200-on. Ez egész által 156 család, 606 családtaggal szenvedett kárt.

Középület elégett kettő: a város majora és az egész tűzoltói telep. A kár megbecsülhe- tetlen, de annyi bizonyos, hogy százezerekre megy, mert nemcsak az égés, de a burcolko- zás is ropant sok vesztéseget okozott. Az ut- czákra hordott butorok nagy része semmivé lett, egy része az utcán égett el.

Daczára, hogy a rendőrség s az egész hatóság a lehető legnagyobb erélyt fejtette ki, mégis a nagy tolongásban sok lopás történt. A rendőrség máj vasárnap reggel a kö- vetkező ründeletet adta ki falragasokban: „A városunkat sújtott szerencsétlen tűz- vész alatt több ingóságok, butorok, ágye- nek stb. veszték el. Felhivatik mindenki, hogy a kind ilyen gazdátlan dolgok lennének, a városi kapitányi hivatalhoz azonnal hozza be és tegye le. Simon Elek polgármester.”

En megjedtem. Eddig nem hittem neki s megvitatam gyözdöve, hogy vagy ő maga bol- donult meg, vagy egyszerűen hazudott; de a név, melyet előttem megnevezett, egy előttem régi ismeretű volt, egy híres noorvos és nem tehettem fel, hogy ezen férfi meghagyta volna magát csalatni!

— Istennem! — kiáltám, — hogy érhető ily szerencsétlenség? Mi lehet annak oka? Az esés okozta volna-e azt?

Bodjagin tagadó mozdulatot tón kezével.

— Nem, — mondá — kezdetben én is annak tulajdonítottam, azonban D. azon véle- ményben van, hogy az esés legfőbb okát siettetta az, mi a nélkül is gyorsan bekövetkezett volna, — és én hiszek neki; mert köztünk legyem mondva: magaviselet máj régebben különönséket (tűt fel egletem. Zavartan beszél- és egész lényé hasonlított az örüthez. Neked is esere kellett, azt venni és ha ezt beismeri nem akard, úgy megvannek okaid rá, miket egyébiránt nem veszek neked rozsz néven.

Utolsó szavával a centrumba talált ná- lám; nem tudtam mit feleljek, halgaltam pedig szintén nem akartam. Így hát azt mondtam, hogy nem értem őt.

Valóban nem? Tehát feltűnő fogni azt p. u., hogy egy asszony ép emelje, mindegy

szállalattal járó küzdelem utáni nyugodalmat; az imádvá keressit hazáért nem sajátját vé- rököt porba ontani, de aztán megdudták azt becsilni is s készek voltak védeni is veszély idején.

Oh! hiszen hányszor zudult e hon ellen idegen, ellenséges; hányszor hányat szikrat a magyar hősek aczalkárjai, ellenséges fegyve- rekbe bűdve; hányszor tasítottuk már e sze- gény hazát a sír szélére, de a bátorság, hősi- ség, önfeláldozási készség s az isteni örökös kegyelem, nem engedték ezt eltemetni. Ha jöttek is földetreggő viharok, — a magyar nemzet egy szilárdan összetartó szikfal volt, mit nem hasogatott meg ősse a testvéri egyenletlenség veszedelme villáma, megdőlött bátran ellenökben!

Ha évek hosszú során kellett is csörget- ve a rárokot néhez bilincseket s, nem csüggedt el, gyűjtögette erőit s végre csak- ugan szétszaggatá a rozsdás lánczokat s bá- mulva nézett rá a fél világra.

Mikor aztán kitesztelt az ég egyszer fe- lette, mikor a veszélyek elhárítottak, újabbak érczteig nyugodt s boldog volt a nemzet! Hazánk népét még akkor nem tartotta fogva, az újabb idők mindent majmolni szerető dí- vatja, mely a nemzet boldogságának önként fogadott sirásúka, egyszerű igények és vágyak mellett boldogok és elégedettek voltak az em- berek, mert a mivel e hazá fölött a természet megáldotta, nem ragadták el előlük idegen kez- zek; nem, mert kik a nemzet őrei voltak, ha- zájokat s honfirtasikat szerettek legjobban, saját hazai érdekeiknek hátterék szorítása nélkül tisztelték és fogadták csak el az idegen barátságát.

De a milyen távol van az ég a földtől, olyan különbség van most hazánk mult és je- lenkora között. Megvan a magyar név ma is, áll a magyar haza, csak a régi boldogság tánt el innen! A tündököl arany és ezüst idegen ég alatt hirdeti, hogy Magyarország gazdag, áldott föld s a magyar ember mint ritkaságok ismeri csak. A gazdagok bukni kénytelenek a tömerek, e r ó n f e l ü l l i a d ó z á s o k miatt, a szegények sorsuk pedig nem so- kára koldusbot után nyulhatnak s nyakoka vehetik a nagy világot!

Régen silndők már e szegény haza, vol- tak s vannak most is orvosi, csak az volt a baj, hogy míg a józanabb rész rögtön orvos- ság után nyult, addig a másik, a nagyobb rész nem ismerte a bajokat, hosszasan vizs- gálta a betegét, s a hosszas vizsgálat azt eredményezte, hogy a beteg már majdnem jobbra szenderült s meggyőződésünk, hogy az olyan mérges gyógyszerek, mint az adde- melés, nem virulást; de pusztulást; még pe- dig végepszulást szülnék elöb-üköb.

Koppantó.

Vidék.

„A „Debreczen” levelezése.” S á m s o m. 1876. ápril 21.

Mult és jelen.

Elődeink, mint hajdan a napkeleti böl- csek, megindultak ázsiai hazájokból egy fényes, egy ragyogó csillag után, mely egy regen el- vesztett ősi hon utáni megszentelődött vágy vala.

Vezette őket e csillag tengeren, melyet sebessen rohanó vihar tért borzalmassá és ve- zélessé, most felelve, majd lenyomva az engedelmess hullámokat, — vezette őket e csillag kopár sivatagon, hol éhség, szomjuság és tüközött hőség voltak szakmányt kereső szol- gái a telhetetlen halálnak; — vezette őket e csillag, magasaranyú sziklák után, hol csattogó villámok s dörgő fellegek hirdették harsogva szentelmek, hogy az emberek erőltlen hitvány porszemek!

De a játéklabdaként hányt-vetett kicsiny hajó kormányát, — hatalmas kéz tartotta és — sok megröböltetés után ugyan — partra segítette a veszélyes hullámok közül; a ko- pár sivatagon a béketerűs és kitarás lelkével ruházta fel őket; a szikla utakon az isteni parancs szóra, szeliden simultak a villámok mostoha anyjuk, a haragvó felbő kebelére. — Fel lett taláva végre e birtokba vére az ősi hon! Há fiai aztán győzelmi lobogók alatt, melyeket hosszú időn keresztül a szabadság, egyenlőség és testvériség szelid szellői lenget- ték, örömmel éveztek és élvezhették a nagy

területén a Tisza összesen 375 házat döntött romba és 11,515 holdnyi területet üntött el. Kulán e hó 29-án 4 ház és 2 istálló hamvadt el. A kár az elégett gabanmennyek értékével mintegy 15,000 frtra rug. B-Ujfaluban — írja a „Sz.” — egy asszony 3 gyereket szült, kik közül azonban kettő csakhamar elhalt.

Nagyváradon egy kávé, kinek a gesi; hagyon rozsol ment, tanítézt nyitására kért enged- élyt. Mondja aztán valaki; hogy nem haladunk.

Kolozsvár „Nemény Irma emlékezete cím- mel érkeves füzet fog megjeleni, melynek tiszta jóvedelmét a korán elhunyt színész- ös síremlékére fordítják. Hatfeldeu egy Schelka nevű tanító eladta zongoráját tizezer gomb- bőrt, melyeket katenkint három, 2 darabos adagban köteles a vevő kiszolgáltatni.

Színészet.

— Kedden, ápril 25-én adott: „De- lila”, dráma 3 felvonásban, írta Feuillet Ok- tave, fordította Csepregyi.

Sz. Prielle Kornelia asszony negyedik vendégjátéka, melyet már az előző azon ma- heru ért, hogy a színpalon jellezt Roswein András szerepét Temesváry igazgató ur meg- betegezésé folytán, Abonyi Gyula játszotta.

A darabot közönségünk rég idő óta öm- eri, volt színtársulatunktól a mult színdény- teketória nélkül magát az első szerencsének karjaiba veti? — Mit akarsz ezzel mondani? — Csak cseszenés! Ne mondj ellent! Magától értődök, hogy te semmit sem val- latsz be és nem is követelék tőled semmi vallomást. Nem is vádallak. Tudod, mint gondolkozom ily dolgok fölöl; de csak még sem vagy oly eszelős, csak nem fogod magad- dól elhittetni, hogy ő beléd szerethetett volna? Hallgattam — mit is mondhattam volna! — Hogy veled viszonyba lépjem, téged — mint őt tette — fényes nappal meglátog- son, kell, hogy egy az ő állásában nő meg- örült legyen — és hogy ez megtrörtént, az semmi kétséget sem zneved. Kévevel előzött magára adatta a szobaléony mentéjét, hogy abban téged meglátogasson és én magam a lépcsőn tartoztatlam fel, hogy azt ne tegye. Tegnapelőtt éjjel szobájába léptem — és látom, hogy a beteg gyermekét fejje alá tartja ke- zeiben. Ennyit mondhatok magaviseletéről. A mi agrában mutatkozok, semmivel sem meg- nyugtatódok. En nem tudom, ki beszélte előte Olga halláláról; mindenesetre a hír nagy be- nyomást tett reá. (Folyt. köv.)

